

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Kuopion kaupunki katsoo, että työskentely- ja asumisaikavaatimukset asettavat maahanmuuttajat eriarvoiseen asemaan riippuen maahan tulon syistä, asuinpaikasta, perheolosuhteista ym.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

Sinänsä on kannatettavaa, että maahanmuuttajia kannustetaan työhön. Tämä edellyttää kuitenkin myös työpaikalta vastaanottavuutta ja kyvykkyyttä tukea suomen kielen oppimista, joka kuitenkin ensisijaista kotoutumisen näkökulmasta. Lisäksi voi asettaa henkilöitä eriarvoiseen asemaan riippuen vaikka asumispaikan työmahdollisuuksista ym.

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Asettaako asiakkaat eriarvoiseen asemaan esim. asumispaikan takia. Kannustaako tämä omatoimiseen kielen oppimiseen tai työllistymiseen, sillä pelkkä asumisajan täytyminen ei voi olla ainoa kriteeri yleistuen saamiselle. Palveluja ei välttämättä ole kattavasti kaikkialla tarjolla, joten voiko vaikuttaa asumispaikan valintaan tämä edellytys.

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

Esitystä tulee arvioida kokonaisuutena huomioon ottaen työskentely-, asumisaika-, ja kielitaitovaatimus sekä yksilön tilanne ja palvelutarve.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Kotimaisen kielen osaaminen edesauttaa yksilön työllistymistä, mutta linjauksissa huomioitava yhdenvertaisuus.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Riittävän kielitaidon saavuttaminen on keskeinen kotoutumiseen ja työllistymiseen vaikuttava elementti. Huomioitava kuitenkin perusedellytykset ja mahdollisuudet päästä ko. tavoitetasolle riittävässä ajassa (huomioiden perhetilanteet, työ- ja toimintakyky, asumisaikavaatimukset) Palvelua ja koulutusta tulee olla myös tarjolla riittävästi ja riittävän nopeasti muut vaatimukset huomioiden. Tämä vaatii kunnilta resursseja, joka tulee huomioida.

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

Koulutusta sekä testejä tulee olla riittävästi ja joustavasti. Kielitaidon testauksen yhdenmukaistaminen kotoutumiskoulutuksesta saatavan todistuksen osalta on positiivisena asia. Mahdollisuus maksuttomaan keskitason YKI-tutkinnon suorittamiseen on kannatettava uudistus kielitaidon osoittamiseen, sillä osallistumisen mahdollisuus ei ole kiinni osallistujan taloudellisesta tilanteesta.

- **Kielitadon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta**

Ei lausuttavaa

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

On huomioitava henkilöiden yksilölliset tilanteet. On kannatettavaa, että vaatimusta ei sovelleta henkilöihin, jotka vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi eivät kykene osoittamaan kielitaitoaan. Tämä turvaa yhdenvertaisen kohtelun.

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

Vastuut ovat suhteellisen selvät kokonaisuutena. Työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvät kriteerit tulee olla selkeät, liittyen mm. kielitaidon arvioinnin vaatimuksiin.

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Ei lausuttavaa

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

Palveluun pääsemisen takuu aika on sinänsä kannatettava, mutta esitetty kuuden (6 kk) määrä aika voi olla haasteellinen ja aiheuttaa työvoimaviranomaiselle lisävaatimuksia nykyisessä resurssitilanteessa. Asiakstarpeet voivat myös muuttua äkillisesti ja palvelutuotanto ei välttämättä pysty reagoimaan yhtä ketterästi. Voiko takuu aika aiheuttaa ylimääräistä liikehdintää tai aiheuttaa sen, että asiakkuuksia siirtyy alueille, joissa ei lähtökohtaisesti ole valmiuksia vastata ko. tarpeeseen.

Näkemyksenne takuuajan kuluessa tarjottavista palveluista

Palvelujen tulee perustua asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen. Lisäksi palvelujen tulee olla sisällöllisesti tarkoituksenmukaisia ja kotoutumisen tavoitteita tukevia.

Näkemyksenne takuuajan toteutumisen valvonnasta

Valvonnan tulee olla valtakunnallisesti yhdenmukaista ja selkeästi ohjattua. Lisäksi on syytä kiinnittää huomioita palvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen.

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

Maksuttomuus on kannatettavaa. Näin asiakkaan taloudellinen tilanne ei vaikuta YKI-tutkinnon suorittamiseen.

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

Sinänsä kannatettavaa, että korostetaan yksilön omaa vastuuta kielenoppimiseen ja työllistymiseen liittyen. Maahanmuuttajat kuvautuvat yleisesti ottaen motivoituneina. Kannusteet ovat kannatettavia, mutta huomioitava yhdenvertaisuus ja se, etteivät kannusteet aseta ketään eriarvoiseen asemaan,

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Taloudelliset vaikutukset kuvautuvat moninaisia, eivätkä ole esityksestä selkeästi hahmotettavissa, esimerkiksi hallinnollisen työn osalta. Myös takuuajan asettaminen palvelun pääsyyn liittyen voi aiheuttaa lisäresurssitarpeita ja kustannuksia.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

Ei lausuttavaa

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

Ei lausuttavaa

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

Esityksen voimaantulo 1.1.2027 on mahdollinen, mutta täysimääräiseen toimeenpanoon liittyen olisi syytä huomioida jonkinlainen siirtymäaika, joka turvaa palvelujen jatkuvuuden. Toimijat tarvitsevat myös selkeät valtakunnalliset ohjeet ja linjaukset, sekä resurssit toimeenpanon tueksi.

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

Siirtymäsäännös on perusteltu

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

Ei lausuttavaa aiempien huomioiden lisäksi

Noronen Virpi
Kuopion kaupunki